

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

MONCOFA

LA PLANA BAIXA

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLENGÜES

AJUNTAMENT
DE MONCOFA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnicolingüístics

RECULL I TEXT
Josep-Ramon Garcia i Ibáñez

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Moncofa, 98

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Moncofa

ISBN: 84-482-4453-2
Depòsit legal: V-4353-2006
Impressió: Gràfiques Vimar, SL

www.avl.gva.es

MONCOFA

La vila de Moncofa s'assenta, tocant la mar, a 20 km al sud de Castelló, ja en la comarca de la Plana Baixa. El terme municipal té una extensió de 14,50 km², és totalment pla i està cultivat quasi en un cent per cent de tarongers i d'hortalisses. Hem de mencionar com a accidents geogràfics destacables el riu Belcaire, que naix en el terme de l'Alfondeguilla, i la séquia de l'Illa, que transcorre paral·lela a la costa i que formava, juntament amb altres séquies, hui en dia dessecades, l'antiga zona humida de les Palafangues.

Les restes arqueològiques més interessants trobades en el terme corresponen al jaciment romà de l'Alqueria, del segle III d. de C. La primera citació documental que fa referència a Moncofa apareix en la *Crònica de Jaume I*, quan relata la rendició dels castells d'Uixó, Castro i Nules i explicita que el pacte es va concertar en l'actual partida de la Torre, prop de la Ràpita, que en temps dels sarraïns tenia per nom *Mencofa*. Des d'ací embarcaren milers de moriscs procedents de comarques interiors expulsats el 1609. L'any 1254, al castell d'Onda, Guillem de Montcada atorgà, en representació de Jaume I, la carta pobla a Bernat Mestre i trenta-set pobladors més.

Moncofa no té grans construccions monumentals ni amples avingudes. És un poble que ha sigut mig pescador i mig llaurador i amb esta mentalitat s'ha desenrotllat. El nucli urbà més important es troba a quasi un quilòmetre de la platja, enmig dels camps de tarongers. Apegat a la costa, es troba el barri mariner, el Grau, encara que ha passat de ser pescador a ser turístic, però sense gratacels ni sorolls.

El municipi conserva la seua murada, on encara hi ha un forn, construïda entre els anys 1330 i 1340, amb la finalitat de defendre's del bandolerisme i dels atacs dels pirates.

L'actual església, més gran que l'antiga, està dedicada a Santa Maria Magdalena, es va construir el 1691 i va ser restaurada fa uns anys. Presenta un estil neoclàssic amb un campanar sense remat. Hi ha també una ermita al Grau dedicada a la mateixa santa.

A finals del segle XVIII la població va començar a eixamplar-se al llarg del camí de la Vall i continua fent-ho, però la major expansió urbanística actual té lloc al Grau. Actualment Moncofa té 4.977 habitants.

L'any 1890 Vila-real i Borriana cultivaren les primeres plantacions de taronger, cosa que transformaria l'economia dels pobles de la Plana. En l'actualitat Moncofa continua sent tarongera, encara que en els últims anys ha sorgit una potent indústria ceràmica i el sector de servicis està en auge.

ELEMENTS FÍSICS I PARTIDES

Orografia

Platja de Masbó

Platja de la Pedra Roja

Hidrografia natural

el Barranquet

Riu Belcaire (o d'Uixó)

Hidrografia artificial

Bassa de la Comunitat de Regants

Canal de Masbó

Motor de la Magdalena

Motor de la Micaleta

Motor de Sales

Motor de Tarrancon

Motor del Duc

Motor del Llimonero

Motor dels Arrossos

Séquia de l'Illa

Séquia de les Marjals Noves

Partides i paratges

el Barranquet

el Bovalar

el Bovalar Nou

el Clot

el Corral Vell

el Molsar

el Rajadell

el Saladar

el Tamarit

els Amplets

els Fondets

els Tancats

Finca d'Oltra

Finca de Daniel

Finca de la Llàgrima

Finca de Trigo

Finca dels Tres Termes

Fontanals

Hipo

l'Alqueria

l'Estanyol (o els Serradals)

la Caseta Blanca

la Majoria

la Pedra Roja

la Punta

la Torre

les Carrasquetes

les Marjals Noves

les Palafangues

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Caseta dels Carabiners
la Comuna
la Mar de Moncofa
la Rulla (o el Ventorrillo)
Llavador
Mas de Medem

Mas de Moia
Mas de Montsonís
Mas dels Xurros
Moncofa
Urb. La Torre

Vies de comunicació

Camí de Biniesma
Camí de Borriana
Camí de Fontanals
Camí de la Mar
Camí de la Pedra Roja
Camí de la Torre
Camí de la Vilavella
Camí de les Cabres
Camí de les Marjals Noves
Camí de les Primeres Palafangues
Camí de les Segones Palafangues
Camí de Nules
Camí de Xilxes de Baix

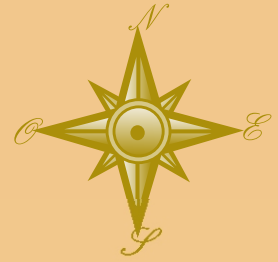
Camí de Xilxes de Dalt
Camí del Barranquet
Camí del Corral Vell
Camí del Ràfol
Camí del Rajadell
Camí del Riuet
Camí del Tamarit
Camí del Tros de la Vila
Camí dels Canyars
Carretera de la Vall d'Uixó
Ferrocarril València-Vinaròs
Senda de l'Om
Senda del Litre

Altres llocs d'interés

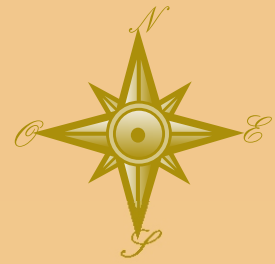
Abocador
Camp de Tir El Clot
Càmping
Cementeri
Cementeri vell
Ciprer
Depuradora
Ermita de Santa Maria Magdalena
Granja del Notari

Instal·lacions esportives
Jaciment de l'Alqueria
la Mina
Magatzem municipal
Peatge
Polígon Industrial Agroalimentari
Polígon Industrial Caseta Blanca
Torre Caiguda

Elements físics i partides

Presència humana

TERME DE LA VALL D'UIXÓ

TERME DE NULES

Moncofa

la Mar de Moncofa

TERME DE XILXES

MAR MEDITERRANI

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Riu
- Rambla, barranc
- Carretera
- Camí, senda
- Ferrocarril
- Mas, casa, xalet
- Polígon industrial
- Ermita
- Restes arqueològiques
- Càmping
- Cementeri
- Camp de tir
- Peatge
- Instal·lacions esportives